

Frederik De Ridder & Karen Vander Plaetse
VIAA, Gent
Contact: Frederik.deridder@viaa.be
Karen.vanderplaetse@viaa.be

Taalbeschouwing in beeld en geluid met *Het Archief voor Onderwijs*

De beeldbank *Het Archief voor Onderwijs* biedt leerkrachten een waaier aan audiovisueel materiaal van onder meer de openbare omroep, de regionale omroepen en diverse cultuur- en erfgoedinstellingen aan. De beeld- en geluidsfragmenten worden door en voor leerkrachten geselecteerd en zijn inzetbaar in tal van klascontexten. In overeenstemming met de leerplannen Nederlands, werden er, voor de verschillende graden en onderwijsvormen, audiovisuele collecties gemaakt voor de vier communicatieve vaardigheden, voor literatuur, alsook voor de lessen taalbeschouwing.

In deze workshop tonen we u hoe de website *Het Archief voor Onderwijs* werkt en geven we u voorbeelden van beeld- en geluidsfragmenten waarmee u uw leerlingen inzicht kunt bijbrengen in de Nederlandse taal als systeem en in onze taal als maatschappelijk fenomeen. De fragmenten kunnen met andere woorden een vertrekpunt zijn om met concreet, betekenisvol taalmateriaal aan de slag te gaan en om uw leerlingen via kijk- en luistertaken te confronteren met bepaalde taalfenomenen.

In de collectie over spelling reflecteren we bijvoorbeeld over de principes van onze spelling, overlopen we de verschillende spellingshervormingen, vragen we ons af of onze spelling moeilijker is dan die van andere talen en onderzoeken we of de computer binnenkort al onze spelproblemen kan oplossen.

De collectie ‘Een schat aan woorden’ focust dan weer op onze rijke, Nederlandse woordenschat. U kunt er het jargon van politici, advocaten, dokters en managers observeren en u krijgt er talloze voorbeelden van eufemismen en dysfemismen. Verder ziet en hoort u stopwoorden vermijdt, hoe uw woordkeuze verraadt of u progressief dan wel conservatief denkt en hoe u iemand met de juiste woorden kan versieren.

Twee andere collecties bieden divers audiovisueel materiaal aan over onze nationale en geografische taalvariatie. Welke Vlaamse woorden begrijpen onze noorderburen niet? Hoe zeer verschilt het Afrikaans van het Nederlands en kan het Algemeen Nederlands van de band Bazart invloed hebben op onze tussentalen? U ontdekt het in deze collecties.

Ook ‘zinsbouw’ kreeg een plaatsje in *Het Archief voor Onderwijs*. U kunt er uw leerlingen de woordvolgorde van het Nederlands laten vergelijken met die van andere talen. U ontdekt er met hen hoe baby’s leren spreken en hoe onze voorouders hun zinnen opbouwden. En als u wilt weten wat werkwoordtreintjes zijn en waarom de bijzin met uitsterven bedreigd is, moet u zeker deze collectie eens bekijken.

In verschillende collecties is er ook aandacht voor fonologie. Wist u bijvoorbeeld dat de huig-r in Vlaanderen aan een opmars bezig is en dat de West-Vlamingen er niets aan kunnen doen dat ze ‘de g’ en ‘de h’ verwisselen? ‘Wuk?’

Kortom, *Het Archief voor Onderwijs* biedt een schat aan taalmateriaal om in de klas taalfenomenen te ontdekken, te analyseren en er volgens onderzoekend mee aan de slag te gaan. Daarenboven kunt u uw leerlingen kritisch laten kijken en luisteren naar audiovisueel materiaal en zo ook aan hun mediawijsheid werken.

Het Archief voor Onderwijs is een realisatie van VIAA (Vlaams instituut voor Archivering) en zijn partners.